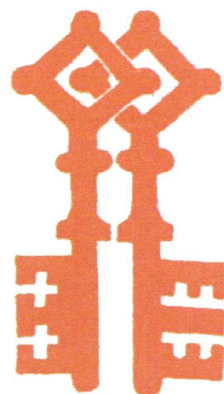
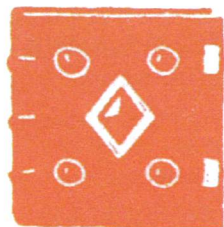

RE-FORMATIO

ÅRGANG 57

ISSN 0900-8519

4/2015

På forsiden: Den hellige Lucia af Syrakus

Ved René Yde

Jomfru og martyr. Lucia blev født i Syrakus på Sicilien. Hun valgte at forblive jomfru og gav sin medgift til de fattige. Hendes kæreste, som ikke var kristen, anklagede hende for den romerske statholder. Dommeren befalede, at hun skulle sendes til et bordel, men de kunne ikke rokke hende ud af stedet. De prøvede derefter at brænde hende, men flammerne gjorde hende intet. Derefter blev hun halshugget. Det var under kejser Diocletians forfølgelser omkring år 300.

Smykket med jomfruelighedens strålende kåbe blev du trolovet med Kristus, som skænker livet, og du forkastede al dødelig kærlighed. Derfor bragte du til Herren som en brudegave: strømmene af dit martyrblood. Gå I forbøn hos ham for os alle, o jomfru-martyr Lucia.

På dem, som sad i vantroens mørke og skygge, har du kastet de skinnende stråler af din herlighed, o lysende Lucia, lysets navnefælle; derfor, oplyste ved Guds nåde, hvilken skinnede i dig som en bavn, ser vi den lige og snævre troens vej, som fører til de himmelske boliger, hvori du, o højhellige Kristi martyr, for evigt dvæler med din himmelske brudgom.

Idet du ivrigt fulgte efter det uplettede Lam og Hyrden, o med fornuft begavede jomfru-lam Lucia, var du ikke bange for de filosofiske ulve, som med deres vilde hugtænder og kæber søgte at flå dig i stykker; men bevæbnet med Guds overnaturlige nåde, gjorde du deres forsøg fuldstændigt til intet, og gik uskadt ind i Paradisets fold, hvor du altid må huske på os syndere i dine forbønner, o klart lysende navnefælle til Kristi lys.

Herre, lad den hellige jomfru og martyr Lucia komme os til hjælp med sin mægtige forbøn, så at vi her i tiden må fejre hendes fødsel til det evige liv og i saligheden sammen med hende må skue det evige liv.

En børnesang om Lucia

Af Benedikte Brissøn. Melodi: Mariehønen / Den lille frække Frederik

- 1) Engang i byen Syrakus
der bo'de i et lille hus
Lucia med sin søde mor
og deres lykke var så stor.
- 2) Lucias mor blev meget syg,
og ingen læger i den by
ku gøre hende rask igen.
Da bad Lucia til sin ven:
- 3) Min Jesus, du har helbredt før.
Hjælp nu min mor, førend hun dør.
Gør hende rask, så lover jeg
mit hjertes kærlighed til dig.
- 4) Lucias mor blev rask igen,
og så kom der en frier hen.
Men tænk, Lucia sagde: Nej,
jeg elsker Jesus mer end dig.
- 5) Og manden blev så vred og ond
ved ordet fra Lucias mund,
at han gad se Lucia død
- før var hun ellers smuk og sød!
- 6) Han gik til byens politi,
som anholdt hende, kun fordi
hun ville være Jesu brud
og være kristen og holdt ud
- 7) Så blev Lucia kogt og brændt,
men dermed er det ikke endt,
For flammerne kan ikke nå
den, som har lysets klædning på.
- 8) Nu lyser hun med himmelsk glans
i himlens lyse helgenkrans.
Vi låner af Lucias skær
og tænder lys i mørket her.

Folkekirken, en del af Kristi legeme? Del 2

Foredrag ved Kirkelig Fornyelses landskonvent, lørdag den 16. maj 2015
Af pastor Erik Sloth, Bjerreby

Fortsat fra forrige nummer.

Inden jeg går videre med Grundtvig og Prenter, vil jeg lige indføje en kort

Ekskurs om Dietrich Bonhoeffer.

Som nogle sikkert véd, har filosofen og Kierkegaardkenderen Peter Tudvad for nylig udgivet 1. del af en monumental biografi om den tyske teolog og modstandsmand Dietrich Bonhoeffer. Den har fået den lidt sære titel *I krig og kristendom*. Bonhoeffer blev skudt af nazisterne umiddelbart før krigens ophør. I Tudvads meget omfangsrige og detaljerede bog er der et kapitel om Bonhoeffers licentiatafhandling. Den har, hvilket gør den relevant for vort emne, titlen: *Sanctorum communio*, "De helliges samfund", og den giver et grundigt indblik i hans kirketanker, som kun lige skal antydes her. Inden han skrev licentiatafhandlingen havde Bonhoeffer skrevet en omfattende opgave om *Kirke og eskatologi*. Heri skriver han bl.a., om, hvordan "man pr. tradition skelner mellem den empiriske kirke som et synligt fællesskab – og *den væsentlige kirke*, som han udtrykker sig, som et usynligt. Denne skelnen må nødvendigvis på god protestantisk vis fastholdes over for Romerkirkens fejlagtige identifikation af den empiriske kirke med Guds Rige, hvilket dog ikke betyder, at den apostoliske bekendelses "hellige, almindelige kirke" må forkastes, da det alene er den usynlige kirke i den synlige, man skal tro, ligesom det kun er fra Guds Rige, frelsen udgår". Her har vi altså et traditionelt luthersk syn på kirken og den spænding mellem synlighed og usynlighed, som altid må fastholdes, hvis der skal tales ret om, hvor og hvad kirken er.

Kirken lever altså i spændingen mellem det ydre, synlige fællesskab, som er blandet uløseligt sammen med hyklerne og de onde, og så den usynlige kirke, som udelukkende består af de sande troende, ligesom den lever i spændingsfeltet mellem "allerede" og "endnu ikke". Bonhoeffer skriver: "Gudsriget er et rent eskatologisk begreb, der under Guds synsvinkel i hvert eneste øjeblik er i kirken, men for os forbliver håbets genstand". Og i forlængelse af den saglige kritik af Romerkirken: At den identificerer den empiriske, synlige kirke med Guds Rige eller den usynlige, siges det så (af Tudvad, som refererer Bonhoeffer.), at "fastholder man det som håb, så man ikke forveksler den empiriske kirke med Guds Rige, så kan man udmærket, som Bonhoeffer selv gjorde under sit ophold i Rom i 1924 - læne hovedet tilbage og kigge betaget op i Peterskirkens kuppel for at læse den latinske gengivelse af Jesu ord til dens grundlægger: *Tu es Petrus...*" (*I krig og kristendom* s.199). Med udtrykket *Sanctorum communio* refereres naturligvis til den apostoliske trosbekendelses tredje led, hvor kirken, den sande kirke, netop er genstand for tro. Bonhoeffer betoner, at der er tale om et fællesskab, som allerede på paradoksal vis een gang for alle er virkeliggjort i Kristus - og et fællesskab, der først skal virkeliggøres i de sidste sider, ved Kristi genkomst. Kirken, forstået som de helliges samfund, *Communio Sanctorum*, er altså denne på een gang nutidige og kommende størrelse.

Inden vi går videre, vil jeg lige nævne et sted i Tudvads bog, hvor han skriver i referat af Bonhoeffer: "Kirken kan ligesom Jesus blive hjemløs, - adværer han, og ligesom i *Sanctorum Communio* taler han her imod sekterisk perfektionisme, hvorfor han vil have kirken til at give afkald på sit renhedsideal, da den som blevet til i verden, aldrig har været ren og aldrig kan blive ren". (*I krig og kristendom* s. 369). Men umiddelbart efter taler han om, at dette afkald på renheden må føre til solidaritet med den syndige verden, og, så vidt jeg forstår Bonhoeffer betyder det, at kirken nærmest må blive identisk med verden. Måske er det ingen tilfældighed, at Bonhoeffer oplever en renaissance og tilsyneladende kan bruges af alle, lige fra de mest konservative til den yderste venstrefløj. "

Jeg kunne sagtens opregne flere rammende – eller måske snarere flere uklare – formuleringer hos Bonhoeffer, også sådanne, som det kunne være interessant at gå nærmere ind på i dag i vores sammehæng, men tiden tillader det ikke. Noget af det, der distraherer mig hos Bonhoeffer, er, at han er tæt på at identificere Kristus med kirken, når han f.eks. siger, at kirken er "Kristus eksisterende som menighed" eller når han kan sige, at "Kristus selv er kirken". Nej, Kristus "er" ikke kirken Kristus er kirkens Herre, dens brudgom etc. Den er ikke identisk med Ham. Eller som sagt for lidt siden, der består et inderligt fællesskab mellem Kristus og Hans kirke.

Grundtvigs syn på kirke og frihed

Vi vil nu rette blikket mod Grundtvigs kirkesyn og hans syn på kirkelig frihed. Derom skriver Prenter i et temmelig kort, men yderst indholdsrigt kapitel af sin bog *Den kirkelige anskuelse* fra 1983, udg. af Konvent for Kirke og Theologi, s. 70 - 83). (Den bygger på otte forelæsninger, som Prenter holdt på Menighedsfakultetet i Aarhus i den første uge af maj 1983).

Hos Grundtvig er kirken noget yderst konkret, og den er, som han ynder at sige, *kendelig*. Kirken er en historisk og en åndelig kendsgerning. Prenter citerer fra Grundtvigs Kirke-Speil: "At nu Vor Herre Jesus Kristus lige saa vel ved sin Daabspagt stifter et eget Rige, som Han ved sin Tro og Daab skaber et eget kjendeligt Folk, begge dele af aandelig Art, *det* er indlysende. Saa at hvor som helst man *frivillig* gaar ind paa denne Daabspagt, og døber med denne Daab efter Kristi egen Indstiftelse, *der* er et paa Troes-Bekjendelsen kjendeligt Kristen-Folk og et virkeligt Kristi Rige, hvor afmægtige de end maa findes". (Prenter: *Den kirkelige Anskuelse* s. 70). Grundtvig ved selvfølgelig godt, at det ikke kan ses med det blotte øje, hvem af menigheden, som hører til den sande kirke. Men jeg tror, at hans store optagethed af frihedstanker, både for menighed og præst, får ham til (ligesom Prenter i øvrigt) at være mere skeptisk overfor satskirken end det strengt taget er nødvendigt. Han ser således den kirke, som er nævnt i Grundloven af 1849 som en stort set uforandret fortsættelse af statskirken. Han skriver i *Danskeren* fra 30. november 1850, året efter Junigrundlovens

indførelse: "Vi skal nemlig huske, hvad tit synes glemt, at vor saakaldte Folkekirke er ingenlunde et Troessamfund, men er et Brudstykke af den gamle, papistiske Kirke-stat, og er kun revet løs til en kongelig Statskirke, som hele folket *nødtes* til at blive i og nøies med, saa den er med Nødvendighed Moderskødet for al den kirkelige *Vantrø* og *Ligegyldighed*, for al Religion, der findes i landet". "Det er" kommenterer Prenter, så vidt jeg kan fornemme, en lidt anden toneart at tale om den velsignede folkekirke på end det, der nu er så almindeligt, også blandt Grundtvigianere" (Prenter s. 75).

Grundtvigs kamp for kirkelig frihed omfattede imidlertid ikke kun spørgsmålet om eksempelvis tvangsdåb af baptister og jødebørn, en praksis, som dog ophørte efter Grundlovens indførelse. En frugt af frihedskampen var loven om sognebåndets løsning af 1855, som åbner mulighed for beboerne i et sogn at blive optaget i den præsts menighed, som han eller hun har knyttet sig til hvad angår gudstjenester og kirkelige handlinger.

Prenter nævner en afhandling, som i 1859 blev trykt i tidsskriftet *Kirkelig Samler*. Grundtvig kaldte den om *Præste-Frihed i Folkekirken*". Præstefriheden havde Grundtvig set som en pendent til menighedens frihed, som jo var blevet tilgodeset ved loven om sognebåndsløsning. Han ønskede også præsteløftet – eller præsteden revideret, så at ingen skulle tvinges til at underskrive noget, som egentlig stred mod hans samvittighed. Han ønsker, at sognebåndet også skal løses for præsterne, som det er blevet det for menighederne. "Vi trænge til at faa Sognebaandet løst for Sognepræsternes, ligesom det er løst for Sognefolkenes Vedkommende, saa vi ikke behøve at døbe eller konfirmere, at vie eller betjene andre med det hellige, end dem, vi efter vor Samvittighed maa betragte som Medtroende".

Enhver kan høre, at her er der tale om to forskellige former for præstefrihed. Den ene er befrielsen fra tvangen til at prædike i overensstemmelse med bibelen og bekendelsen og til at bruge den gamle alterbog, altså den dogmatisk-liturgiske frihed. Den anden form for præstefrihed medfører kravet om, at præsten skal have frihed til kun at betjene de medlemmer af sognemenigheden, som han i sin samvittighed kan betragte som

"medtroende". Det er den form for præstefrihed, som P.G. Lindhardt kalder den "pietistiske", et udtryk, som Prenter tydeligt nok ikke kan lide. Han siger, at det nok er "en lidt for belastet betegnelse. Jeg ville foretrække en mere neutral. Man kunne f.eks. sige "Den pastorale præstefrihed". Prenter bryder sig tydeligt nok ikke om at blive slået i hartkorn med et pietistisk syn. Men det må ikke glemmes, at Grundtvigs kamp for præstefriheden oprindelig var tænkt som en beskyttelse af de "*nymodens præster*", som ikke kunne forene det med deres samvittighed at underskrive forpligtelsen på f.eks. den augsburgske konfession, og som ikke kunne finde sig til rette med den gamle alterbog. Hvorfor var Grundtvig mon så ivrig for at støtte de nymodens præsters frihed"? Sikkert, fordi han mente, at så kunne også de *gammeldags præster* (som han regnede sig selv til)! få lov at blive i statskirken, som han stadig kaldte den. Men også, fordi han i det hele taget mente, at tvang i åndelige sager var af det onde. Så kunne folkekirken med større berettigelse være det *gæstekammer* for Jesu Kristi kirke, som han en gang kaldte den, for eksempel i salmen *Tør end nogen ihukomme*, v. 6: "Vi af bløde bøgestammer under nattergalesang bygge kun et *gæstekammer* til en himmelsk altergang". Professor Thodberg fortalte mig en gang, at han havde gennemset alle Grundtvigs *Skærtorsdagsprædikener*, og ingen steder hos Grundtvig, havde han fundet så megen eller så udpræget en tale om den lille *venneflokk*, som sidder lunt, afskærmet fra verden, mens stormene raser derude, og de selv, som Grundtvig siger i en salmelinje har det *hyggeligt herinde*. Jeg siger ikke, at Grundtvigs kirkesyn er pietistisk; tværtimod – utallige af hans salmer har et vældigt vingefang, som virker alt andet end snævert. Men tendensen findes ikke desto mindre. Jeg kan også huske, at prof. Lindhardt en gang nævnte et sted hos Grundtvig, hvor han taler om, at man ikke skal se de folk ved Herrens bord, som man ikke vil se ved sit eget. Jeg kan ikke huske, hvor det står, men for mit eget vedkommende er jeg overbevist om, at der findes masser af mennesker, som jeg glad og gerne vil se og betjene ved Herrens bord, men som jeg er taknemmelig for, at jeg ikke behøver at se ved mit eget bord....

Lad os prøve at sammenfatte: Grundtvig skelner altså mellem det, han kalder Jesu Kristi frimenighed på den ene side og på den anden side statskir-

ken med dens tvang. Men har han ret i, at den lutherske kirke i Danmark uden videre fortsatte som statskirke, sådan som tingene udviklede sig efter 1849? Det synspunkt synes ikke at være helt fremmed for Prenter, og hvis det er tilfældet, kan jeg ikke helt følge ham her. Grundtvig kan tendere imod at overdrive *kendeligheden* så stærkt, at han er nærved at sætte lighedstegn mellem det, han kalder den kristne "frimenighed" og så det, som Morten Pontoppidan polemisk kalder "den levende menighed". Ligesom Grundtvig lidt for ensidigt sætter lighedstegn mellem den gamle statskirke, som praktiserede f.eks. tvangsdåb, og så kirken efter 1849. Prenter synes at være i samklang med Grundtvig når han harcelerer over "grundtvigianernes" (de nuværende grundtvigianeres) syn på den "velsignede folkekirke". Grundtvig sagde (se citat s. 9), at den "nye" folkekirke ikke var et hak mere end den gamle tvangs-statskirke". Jeg mener nu nok, at Grundtvig – og med ham Prenter – er tilbøjelige til at overbetone de elementer af tvang, som måtte være tilbage i Den danske Kirke efter 1849; blandt andet indførtes jo som bekendt religionsfriheden, hvilket dog ikke er nogen helt lille ting...! Jeg kan ikke helt komme bort fra, at der, også hos Prenter, er et moment af forargelse, en tilbøjelighed til på pietistisk vis at udpege, hvem der hører til den sande kirke. I sammenhængen her hos Prenter er der tale om en drøftelse af salig Roesens tale om præsters "ubetingede dåbspligt", en diskussion, som jeg absolut finder væsentlig. Men det korte af det lange er, at det forekommer mig, at der hos en del af de præster, som i nyere tid har stillet betingelser for dåben, trods al god vilje er et pietistisk element, en tendens til at mene, at man kan udpege, hvem der hører til den sande kirke og hvem der ikke gør.

En del af Kristi legeme?

Som jeg bl.a. sagde til indledning, så er det indlysende, at der ikke uden videre kan sættes lighedstegn mellem den kirke, som er Kristi legeme og så folkekirken, alene af den grund, at vi, som sagt snart mange gange, at det er usynligt, hvem der hører til den sande kirke, de sande troende. Og man kan ikke være uenig med Grundtvig og Prenter i, at der *kan* komme tider, da det kan blive nødvendigt for de "gammeldags præster", dem, han kalder *de*

strengt kristelige præster og menigheder. – "at træde ud af folkekirken, nemlig hvis staten ikke under dem den frihed, uden hvilken de ikke kan være kristen menighed" (*Den kirkelige anskuelse* s. 81)

Indtil nu mener jeg trods alt ikke, at der er noget, der direkte hindrer dem, der gerne vil være sand kirke i at forstå sig selv som en del af Kristi legeme. Og det gælder også, selv om der er unægtelig er mange i vore dage, som synes at høre til dem, som af Morten Pontoppidan kaldes *Vor folkekirkes Undergravere*. –Jeg medgiver at meget er forandret. Den "folkekirkelige" - lad os kalde det "konsensus", som Morten Pontoppidan ser og fornemmer hos sine sognefolk i Stenløse og Veksø, der går til alters to gange om året og kommer i kirke med meget lange mellemrum, den findes tilsyneladende nu kun meget langt ude på landet. Og det, der måtte være tilbage af denne konsensus, forsøger man (biskopper og ministerium) at ødelægge godt og grundigt ved f.eks. at indrette ti- eller flere- sogns-pastorater, som så betjenes af et "præste-team", der i reglen består af folk, som ikke i samme forstand som den gammeldags sognepræst føler sig ansvarlig for og fortrolig med – folk i alle hjørner og afkroge af hans sogn.

Jeg vil nævne et andet -eklatant eksempel på, hvem der i øvrigt set med mine øjne -kan regnes for hørende til blandt *vor folkekirkes undergravere*, og som gør, at den danske kirke tilsyneladende kun i en meget tvivlsom forstand synes at kunne betragtes som en del af Kristi legeme, det er dem, som har skaffet os loven om ægteskab mellem mennesker af samme køn på hal-sen. Og det er jo ingen hemmelighed, at kirkeministeren i den forrige, socialistisk-radikale regering, Manu Sareen, bærer hovedansvaret I den sam-menhæng er det ikke for stærkt sagt, at vi lever i en døende kultur, hvor det, som i århundreder har været set som selve samfundets grundlag: ægte-skabet mellem mand og kvinde –med et pennestrøg er blevet gjort til noget, som er under angreb, i hvert fald som kulturbærende.

Når Grundtvig tøvede med at træde ud af folkekirken eller ønskede det udsat til, som han siger "henimod verdens ende", så var det, siger Prenter, "fordi den vekselvirkning mellem kristendom og folkelighed, der er lige

vigtig for folket og for menigheden, efter hans skøn fremmes ved kristen-menighedens forbliven i folkekirken, men hæmmes ved dens udtræden. Blandt andet derfor er der grund til, at folkekirken endnu har en – omend ikke så talrig – gruppe af mennesker, som til verdens og kirkens problemer tør sige, ikke: *vi melder os ud*, som heller ikke siger: *Hvor er det synd for os*, men som Poul Exner i sin tid skrev i *Præsten i Tjeneste*; "Hvis nogen spørger om kirkens bidrag til verdensfreden, så svarer vi: "Vi vil fejre messen. Og hvis nogen spørger om vort bidrag til Europas fremtid, svarer vi: Messen. Og hvis nogen spørger om vi har en løsning på boligproblemerne, svarer vi: Vi vil fejre messen. Er ungdomskriminaliteten ved at blive et spørgsmål? Vi svarer: Vi vil fejre messen. Overfor uroen på arbejdsmarkedet og sam-fundsgruppernes udbytning af hinanden er vort egentlige svar: Lad os gå til messe sammen først". Der er selvfølgelig en god del humor gemt i ud-sagn som disse, men de vidner samtidig om en stor frimodighed og tillid til den Gud, som har skænket os sin Søn og messen – ligesom den stærke tillid til Guds ord, der gemmer sig i Luthers berømte ord: "Jeg har intet gjort. Jeg har ladet ordet virke. Mens jeg har siddet her og drukket godt Wittenber-ger-øl med mine venner, har Guds ord virket alt dette".

Skulle kirken så en dag blive henvist til at vende tilbage til katakomberne, så vil Kristus også dér, som for 2000 år siden drage omsorg for sit legeme, som er kirken. Han siger jo selv: (Joh. 17,24). "Fader! Jeg vil, at hvor jeg er, skal også de være, som du har givet mig, være hos mig, så de må skue min herlighed, som du har givet mig, Thi du har elsket mig før verdens grund-læggelse". Bliver det ikke ligefrem katakomberne så komme der såmænd nok tider, da det, vi kunne kalde "Den normale kristendom", kun holdes i hævd af små grupper, der ligesom i kristendommens barndom holder fast ved dette normale. Hvorfor? Jeg svarer; Fordi de ikke kan andet. Fordi de véd, at de med skriftens ord er "fremmede og udlændinge ". Derfor kan de komme til at dele den fremmedes lod. På FKF's hjemmeside står der en artikel af Christian Braw, som sammenfatter det, jeg nu til sidst har villet sige: "Der er tider, hvor det normale bliver en mangelvare. Da er det den normale kristendoms lod at være fremmed, også der, hvor den har hjemstedsret".

Paulus skriver til Konrintherne, at hvis denne verdens herskere havde forstået sig på Guds visdom, "Så havde de ikke korsfæstet herlighedens herre". (1. Kor.2,8). Jesus Kristus er herlighedens Herre. Derfor er det herligt at være døbt ind i Hans kirke, den, som dødsrigets porte ikke skal få overhånd over, og som vi, trods dens fejl og mangler, dog må regne som en del af Kristi legeme "Det er en stor lykke for os, at vi er kristne". Sådan lyder den allerførste sætning i en lidt ældre romersk-katolsk kathekismus. Og så vil jeg med de allersidste sætninger i Dogmatikken lade Johannes Horstmann som i år ville være fyldt 100 år, få det sidste ord:

"Så længe vi vandrer her i denne verden, hedder det *credo*, ikke *video*. Vi er blot undervejs, og vor hele theologi er kun en *theologia viatorum*. Vi har endnu ikke grebet det, men er holdt fast i troen, og ståede foran afgørelsen jager vi mod målet, om vi dog kunne gribe det. Den kirke, der under syndernes forladelse lever under *regnum gratiae*, forventer at komme til at leve i *regnum gloriae*, fordi den Jesus, som den bekender troen på – den korsfæstede, som er opstanden – er Herlighedens Herre"!

Sammenfatning af rapporten: Kærligheden glæder sig ikke over uoverensstemmelsen

Af lektor, ph.d. Carsten Elmelund Petersen

EN KRITISK RAPPORT OM JURIDISK KØNSSKIFTE OG DE SAMFUNDSMÆSSIGE OG KIRKELIGE KONSEKVENSER

Find hele rapporten på lohse.dk, som E-bog eller på kirkelig-fornyelse.dk

(Indføjet, indledende note ved René Yde, formand for FKF)

En række kirkelig foreninger og institutioner bakker op om den rapport, som Carsten Elmelund Petersen har forfattet angående juridisk kønsskifte. Heriblandt er FKF, som giver sin fulde støtte til rapportens konklusioner og dens vigtige anliggende. Rapportens fulde tekst er lagt ud på vor

hjemmeside, hvor man kan finde den. Dette er en kort sammenfatning af rapportens hovedpunkter.)

Den 11. juni 2014 vedtog Folketinget en lov om juridisk kønsskifte, så alle danske borgere over 18 år, som oplever sig som hørende til det andet køn, efter ansøgning og seks måneders betænkningstid kan få tildelt et nyt personnummer. Loven trådte i kraft den 1. september 2014 næsten uden offentlig debat og folkelig bevågenhed, og selvom der var væsentlige argumenter mod denne lovgivning, som der ikke blev taget hensyn til. Bag loven ligger en ideologisk overbevisning, som indebærer en radikal ændring af en række fundamentale værdier.

De kirkelige konsekvenser af den nye lovgivning blev behandlet ved biskoppernes møde i januar 2015. I et brev til kirkeministeriet af den 4. februar 2015 udtaler Københavns biskop Peter Skov-Jakobsen, at "det er således biskoppernes opfattelse, at har man fået myndighedens godkendelse til at skifte personnummer, da er den pågældende at betragte som tilhørende det tilsvarende køn". En præst kan efter gældende lovgivning nægte at vie en fraskilt og to personer af samme køn. Men et "såkaldt juridisk kønsskifte falder således efter biskoppernes opfattelse, ikke ind under det område, hvor en præst kan have sådanne religiøse anfægtelser ved at skulle foretage en vielse, at biskoppen skal tage stilling til, om præster bør fritages fra at forestå vielsen".

Biskopperne lægger med andre ord op til, at det vil være uproblematisk for folkekirkens præster at foretage en vielse, hvor den ene part har skiftet juridisk køn. De ser derfor ikke noget behov for en fritagelsesmulighed for de præster, der måtte vurdere sagen anderledes.

Efterfølgende har biskop Steen Skovsgaard den 29. april 2015 i Kristeligt Dagblad udtrykt sin betænkelighed ved loven og forholdt sig selvkritisk til sin egen tilslutning til biskoppernes opbakning til loven ved bispemødet i januar 2015. Han efterlyser en mere gennemgribende debat om loven og dens konsekvenser og spørger: "Er det ikke en overbelastning at sætte den

enkelte så meget i centrum, at man gør kønnet til et spørgsmål om valg? Kan og bør et sådant valg være bestemt af den enkeltes følelser?"

SAMMENFATNING AF KRITISK RAPPORT OM JURIDISK KØNS-SKIFTE · SIDE 2/4

Loven om juridisk kønsskifte

Intentionen med loven er at imødekomme mennesker med diagnosen transseksualitet, der oplever en uoverensstemmelse mellem deres biologiske køn og deres oplevede køn. De kan fremover foretage et socialt kønsskifte, før de eventuelt tager stilling til, om de gennem en operation vil have foretaget et fysisk kønsskifte. I betænkningen til lovforslaget er understreget, at ansøgningen om at skifte juridisk køn skal være begrundet i oplevelse af at tilhøre det andet køn og ikke i at skifte køn for sjov, som led i en aktion for større ligestilling mellem mænd og kvinder, et forsøg på at sløre sin identitet eller for at opnå kønsrelaterede fordele.

I debatten op til lovforslagets vedtagelse fremkom en række indvendinger, hvor der her blot skal opregnes de væsentligste:

- Det mest fundamentale spørgsmål er, om man varetager individets personlige tarv ved at gøre køn til et valg og lade det diffuse udtryk oplevet køn have forkørselsret frem for biologisk køn. Er det virkelig den bedste måde, det danske samfund kan hjælpe de mennesker, der oplever en uoverensstemmelse mellem oplevet køn og biologisk køn? De grundlæggende spørgsmål handler om menneskesyn og værdier: Skal det danske samfund støtte og værne om det kønspolære menneskesyn eller forsøge at fremme et kønsneutralt menneskesyn?
- Kønnet er ikke blot et privat og subjektivt anliggende, men et familiært og samfundsmæssigt anliggende, og det er knyttet sammen med væsentlige identitetsmarkører. Fremover vil en juridisk mand kunne være gift med en mand eller kvinde, men have ret til at beholde sin livmoder og føde børn. Juridisk er han/hun barnets far, biologisk er han/hun barnets mor. Tjener

en sådan lovgivning vitterlig barnets tarv? Efter vores bedste skøn undergraver loven det væsentlige indhold i en række helt fundamentale menneskelige identitetsmarkører og relationer.

- Loven har ingen gardering mod, at psykisk syge vil gøre brug af den i strid med lovens intention. Der er et halvt års betænkningstid for at hindre impulshandlinger. Men lovgiverne afviste en model med at inddrage en lægefaglig vurdering i processen
 - En række rettigheder og pligter i samfundet er knyttet til køn. Fremover kan man for eksempel undgå den almindelige værnepligt for mænd, hvis man to gange med seks måneders mellemrum underskriver en erklæring om, at ansøgningen om nyt personnummer er begrundet i en oplevelse af at tilhøre det andet køn. Selv om dette vil være i strid med lovens intention, har loven ikke indbygget nogen form for kontrol, der kan forebygge misbrug.
 - De eksisterende kønsbegreber regulerer i samfundet en række væsentlige praktiske funktioner, som ikke kan forenes med at gøre kønnet til et subjektivt anliggende. Skal biologiske mænd, der juridisk set er kvinder, bruge offentlige toiletter for M eller K, have adgang til kvinders omklædningsrum i en svømmehal, til et center for voldsramte kvinder eller til kvindelige sportsgrene?
- ## **SAMMENFATNING AF KRITISK RAPPORT OM JURIDISK KØNS-SKIFTE · SIDE 3/4**
- Loven har ingen gardering mod misbrug. Den enkle adgang til juridisk kønsskifte åbner en ikke uvæsentlig misbrugsadgang for kriminelle, der vil sløre deres identitet.
 - Der fødes på verdensplan yderst få mennesker, som er helt eller delvis tvekønnede. At sådanne fra fødslen kan være tildelt det forkerte køn, kan ikke udelukkes. Det er ikke denne gruppe, loven imødekommer, men derimod dem, hvor det oplevede køn ikke svarer til deres biologiske køn.

Loven om juridisk kønsskifte er bevidst udformet, så mennesker kan eksperimentere med deres køn og personligt bestemme sig for, om man vil være mand eller kvinde uafhængigt af biologi og uden krav om fysisk kønsskifte. Hermed ønsker lovgivningen ikke blot at fremme en kønsneutral forståelse af ægteskab, men også af forældreskab.

Intentionen med lovforslaget var at imødekomme den lille gruppe i samfundet, som har fået stillet diagnosen transeksuelle. Resultatet er blevet en lovgivning, som forudsætter et menneskesyn, hvor man kan løsrive køn og identitet og dertil hørende grundrelationer (mor og far) fra et menneskets biologi og krop. Der kan stilles helt fundamentale spørgsmål ved dette menneskesyn. Derudover indeholder loven en meget ringe gardering mod misbrug.

Lovens betydning for folkekirken

Folkekirken har for få år siden fået autoriseret et ritual for vielse og velsignelse af to af samme køn. Et større mindretal i Folkekirken var og er imod dette ritual og afviser af teologiske grunde at gøre brug af det. Disse er ikke tvunget til at bruge ritualet i strid med deres teologiske overbevisning, men har en lovfæstet ret til at sige nej til at vie eller velsigne to af samme køn på samme måde, som præster har ret til at sige nej til at vie fraskilte.

Den teologiske begrundelse for at sige nej til at vie to af samme køn blev blandt andet givet i en rapport, udarbejdet af en række kirkelige organisationer (Kærligheden glæder sig ikke over uretten, Fredericia 1996). Essensen i denne er, at den gudsskabte kønsforskellighed – mennesket skabt som mand eller kvinde – i Bibelen er koblet sammen med et etisk krav om, at menneskets seksualitet skal forvaltes inden for rammerne af et ægteskab mellem en mand og en kvinde. I syndefaldets verden oplever mange heteroseksuelle sig tiltrukket af mange forskellige, men dette giver ikke etisk ret til at leve i seksuel promiskuitet. Andre oplever sig tiltrukket af deres eget køn. Dette giver ikke ret til homoseksuel praksis. Kirkens normative skrifter giver derfor ikke mandat til at legitimere eller velsigne parforhold mellem to af samme køn.

Udgangspunktet for menneskes forvaltning af sit køn og sin seksuelle orientering er ikke blot det enkelte menneskets personlige valg eller oplevelse af køn. Det er derimod selve den biologiske bestemmelse af mennesket som enten mand eller kvinde og den normative etik, der udledes i skabelsesberetningen, i de ti bud, i Jesu etiske vejledning og i de NT-lige breves konkrete formaninger. Bibelens menneskesyn og etiske vejledning indebærer ikke en legitimering af, at mennesker, der er diagnosticeret transseksuelle, får foretaget juridisk eller biologisk kønsskifte.

SAMMENFATNING AF KRITISK RAPPORT OM JURIDISK KØNSSKIFTE · SIDE 4/4

I sagens natur vil det af teologiske grunde også være utænkeligt at anbefale eller medvirke ved en vielse eller velsignelse af to, som biologisk set er af samme køn, men hvor den ene juridisk har fået ændret sit køn. Her bør efter vort syn være samme lovfæstede frihed til at sige nej, som der er til at vie fraskilte eller vie to af samme køn. På den baggrund ønsker vi i forhold til det svar, som biskop Peter Skov-Jakobsen fremkom med til kirkeministeriet på vegne af biskopperne, at fremføre:

- Biskopperne har i denne sag valgt at udtale, at præster ikke burde have religiøse anfægtelser ved at foretage vielser, hvor den ene part har foretaget juridisk kønsskifte. Det er uforståeligt, at man kommer med en så generel udtalelse uden at have givet folkekirkens præster og menigheder anledning til at drøfte dette i offentlig debat.
- En stor gruppe præster vil have de samme teologiske problemer ved at foretage disse vielser som ved at vie to af samme køn. Det eneste naturlige er derfor, at folkekirken giver samme frihed til at sige nej af teologiske årsager, som der i dag er til at sige nej til at vie fraskilte eller to af samme køn. Det giver ikke mening, at tildeling af frihed til selv at vælge sit køn til en minoritetsgruppe skal pålægge en gruppe præster en vielsespligt, som efter deres overbevisning strider mod præsteløftet.

- Vi opfordrer både kirken og samfundet til at støtte et menneskesyn, hvor det enkelte menneske er en helhed af krop og sjæl, af biologi og identitet. Det indebærer også en støtte til de relationelle grundværdier, der er knyttet til menneskets biologiske og personlige konstitution som mand eller kvinde – derunder ægteskabet mellem én mand og én kvinde, et barns ret til at kende sine biologiske rødder og en støtte til børns muligheder for at vokse op i et hjem sammen med både en far og en mor.

- Kirken skal møde mennesker med diagnosen transseksuelle med respekt, imødekommehed og sjælesorg. Den nye lovgivning om juridisk kønsskifte er efter vores overbevisning at svigte de transseksuelle, for den gør menneskets køn til et personligt valg løsrevet fra biologi og fysik og fra menneskets grundlæggende familiære relationer. At overlade det til det enkelte menneske selv at skulle afgøre, hvilket køn det oplever sig som, uafhængig af kromosomer og biologi, er efter vores skøn ikke foreneligt med kristen sjælesorg. Heller ikke at indrette kirkens ægtevielse efter en lovgivning, der ikke giver sand bibelsk vejledning til mennesker, der har en problemfyldt kønsidentitet.

Konklusion

Vi opfordrer Folketinget til at gennemtænke loven om juridisk kønsskifte på ny og opfordrer biskopperne og folkekirken til ikke med sin vejledning eller vielsespraksis at legitimere et menneskesyn, hvor menneskers kønsidentitet reduceres til oplevet køn og løsrives fra biologi og relationer.

Hvis et nyt folketing vil fastholde lovgivningen, vil vi anbefale biskopperne en grundig høringsfase i kirken og i den forbindelse at sikre i forlængelse af den kirkelige frihedslovgivning, at ingen præst tvinges til at vie eller vel-signere i strid med sin samvittighed.

Til kalenderen

Sankt Ansgar Fællesskabet

Tjenesterne fejres i Kingos kirke, Bragesgade 35, 2200 København N.

Søndag 3. januar kl. 17 – Hellig Tre Kongers Søndag
Tirsdag 26. januar kl. 19 – Pauli Omvendelse
Tirsdag 9. februar kl. 19 – Sankt Ansgar *(med lysvelsignelse)*
Søndag 28. februar kl. 17 – 3. søndag i fasten
Søndag 20. marts kl. 17 – Palmesøndag
Torsdag 24. marts kl. 17 – Skærtorsdag – *Kingos Kirkes højmesse, hvor SAF deltager; efter messe og aftensmad holder SAF vågenat kl. 20*
Fredag 25. marts kl. 14.30 – Langfredag
Lørdag 26. marts kl. 20 – Påskelørdag
Søndag 3. april kl. 17 – 1. søndag efter påske
Tirsdag 19. april kl. 19 – Sankt Jørgen
Lørdag 14. maj kl. 17 – Pinselørdag
Søndag 15. maj kl. 17 – Pinsedag
Torsdag 26. maj 19 – Kristi Legems Fest
Søndag 19. juni kl. 17 – 4. søndag efter Trinitatis

Fællesskabet Kirkelig Fornyelses Landskonvent

Tema: Himmelsk liv på jord

Sted: Kingos kirke, Bragesgade 35, 2200 København N.

Torsdag 5. maj kl. 14.30 – Kristi himmelfart (læst messe)
Fredag 6. maj kl. 9 – Festmesse for Kristi himmelfart
Lørdag 7. maj kl. 10 – Festmesse for Sankt Michael

Derudover planlægges foredrag og afholdelse af generalkapitel om fredagen.

Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE

Formand og redaktør af Re-formatio: René Yde, Bygaden 53, 2630 Høje Taastrup. Tlf. 25 47 51 15, e-post. reneyde@gmail.com

Næstformand: Chr. Ankerstjerne Rønneberg, Sdr. Fasanvej 20, 2000 Frederiksberg. Tlf. 40449204

Kasserer: Nete Marie Hjorth Madsen, Gillesager 268, 5. tv. 2605 Brøndby. Tlf. 36757165, e-post. nmhjorthmadsen@gmail.com

Bankforbindelse: Danske Bank, Reg.nr. 1551; kontonr. 2 08 81 42

Ved overførsel fra udlandet: SWIFT-BIC: DABADKKK, IBAN: DK25 3000 0002 0881 42

Medlemskab af Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE koster 300, - årligt. Abonnement på RE-FORMATIO koster 200, - årligt og løber indtil det opsiges skriftligt. Adresseændringer meddeles kassereren. Bladet udkommer hvert kvartal. Skulle bladet udeblive bedes man kontakte kassereren.

Læserindlæg, artikler, boganmeldelser, annoncering af arrangementer og andet til bladet modtages med glæde og tak.

Indhold:

På forsiden: Den hellige Lucia af Syrakus ved René Yde: 2

En børnesang om Lucia af Benedikte Brisson: 3

Folkekirken, en del af Kristi legeme? Del 2 af Erik Sloth: 4

Sammenfatning af rapporten: Kærligheden glæder sig ikke over uoverensstemmelsen af Carsten Elmelund Petersen: 12

Til kalenderen: 19